

We learned; from the wall of his pit

מכותל בורו שנינו -

Overview

The משנה states that one should not dig a pit near his friend's בור, unless he distances his pit from his friends wall three טפחים. The גמרא asked why does he begin by mentioning בור and concluding by saying a wall. אביי (or יהודה) answered that the משנה means from the wall of the בור. Our תוספות explains the meaning of this answer.

כלומר לא מחלל בורו קאמר אלא מכותל שיש לבור שהראשון הניח כשחפר בורו¹ -

This means that the second person must distance himself not from the cavity (the interior) of his friend's בור, but rather from the wall which the בור has, which the first person allowed space for when he dug his בור -

ומהך מילתא דרב יהודה דייקא לקמן² דאסור לסמוך מדהוהק הראשון להניח כותל -

And from this statement of ר"י (that מכותל בורו שנינו) the גמרא later infers that it is forbidden to dig a pit adjacent to the border, since the first one was required to leave space for a wall -

ופריך מינה לאביי³ -

And the גמרא challenges אביי from this inference -

והשתא⁴ לא אפשר למיגרס וליתני אלא אם כן הרחיק מבורו⁵ דאם כן הוה משמע מחלל בורו -
So now (after we answered בורו שנינו) the text cannot read 'וליתני אא"כ'
הל' הרחיק מבורו, for then it would mean that he has to distance himself from the בור, when in truth he needs to distance himself from בורו -

¹ The second person obviously cannot dig on his neighbor's property. We are saying that he cannot have the perimeter of his בור within three טפחים of his neighbor's property. The space between the boundary line separating these two people and the outside perimeter of the first person's בור, that space is called 'כותל בורו'. If the משנה would have said הרחיק מבורו, we would assume that it means the cavity of בור # 1, so if the perimeter of בור # 1 is three טפחים from the boundary, the second person would be permitted to have the perimeter of בור #2 right by the border. Therefore the משנה states מכותל בורו that he must distance himself three טפחים from the border (regardless how far away בור # 1 is). בור is understood to mean the area between the perimeter of בור # 1 and the property line.

² See later on this עמוד.

³ גמרא maintains (shortly) that one may dig his בור as close as possible to his boundary line (סומך). The גמרא challenges אביי, since (אביי and) ר' יהודה explain the משנה to mean מכותל בורו, indicating that (even) the first person was not סומך his בור to the border, but rather he had a כותל (a space between the outer perimeter of his בור and the border), this proves that even the first person who digs a pit, cannot be סומך, but rather must leave over some space for בורו.

⁴ We are now saying according to תוספות that מבורו would mean from the cavity of the בור, and מכותל בורו means from the wall of the בור (the boundary, see footnote # 1).

⁵ This is how וליתני אא"כ בד"ה וליתני. גורם is רש"י. See previous תוספות (TIE footnote # 2). תוספות is saying that once we answered that מכותל בורו שנינו, we can no longer ask וליתני וכו' מבורו, for that would be misleading, as תוספות goes on to explain.

addresses s"i question: rejoinder to תוספות

ומה שפירש הקונטרס⁶ דאי הוה תני מבורו הוה ידעינא דמכותל בורו קאמר -

And this which s"i explained that if the משנה would teach מבורו, 'I would have known that it means מכותל בורו, but not חלל בורו -

דאי מחלל בורו קאמר אין [זה] כונס לתוך שלו כלום⁷ כולי גרסת ספרו דחקתו⁸ -

For if by the משנה means מבורו, it would turn out that the second person need not recess into his property at all, etc.'; the reading of his text forced s"i to say so -

אבל אין נראה דודאי אי תני מבורו הוה אמינא מחלל בורו קאמר ושרי לסמוך⁹ -

However s"i explanation does not appear to be correct, for if the משנה would have taught מבורו, we would have assumed that it means מחלל בורו, and it is permitted to be סומך to the border -

ואם הראשון הרחיק מאיליו מן המיצר ג' טפחים או יותר -

And additionally if the first one distanced his בור, on his own, three טפחים or more from the boundary -

הוה אמינא דהשני יכול לסמוך עד המיצר¹⁰ -

We would have assumed that the second one can be סומך up to the border -

ואם כן צריך לשנות מכותלו לאשמועינן דאסור לסמוך¹¹ לרבא -

So therefore it is necessary for the משנה to teach 'מכותלו', according to רבא, in order to inform us that it is forbidden לסמוך -

ולאביי¹² צריך הרחקה בין שני הבורות ששה טפחים¹³ -

And according to אביי it is necessary to state מכותל בורו to teach us that a distance of six טפחים is required between the two בורות -

reconsiders (somewhat): תוספות

ומיהו יש ליישב הגירסא ופריך אליבא דאביי -

However we can justify the גירסא of s"i, and the גמרא asks 'מבורו' וליתני וכו' מבורו,

⁶ בד"ה וליתני.

⁷ If # 1 was removed three טפחים from the border, # 2 can be at the border, so he is not כונס לתוך שלו. The expression כ"ה הרחיק indicates that # 2 cannot be on the property line.

⁸ In s"i text the question of וליתני was written after the answer שנינו בורו, therefore he needs to explain that even if the משנה would have said מבורו we would know that it means מכותל בורו.

⁹ See footnote # 3 that we derive from the משנה which states מכותל בורו that even the first person must leave space (a כותל) between his בור and the property line. If it would not have stated מכותל בורו, but rather מבורו, we would assume that it means מחלל בורו, and we would not know that even the first person is לסמוך.

¹⁰ He is still three טפחים distant from the הבור.

¹¹ This means that even the first person is אסור לסמוך (see footnote # 9) according to רבא (see shortly in our גמרא).

¹² אביי maintains that it is מותר לסמוך (under certain conditions); why does it state מכותל בורו, why not מבורו.

¹³ Even if the first person was סומך (which is permitted according to אביי), the second person must distance the בורו (so each בור has a כותל of three טפחים) from the # 1 חלל בור a distance of six טפחים.

- (מותר לסמוך אביי (who maintains

דאליבא ידיה קיימא¹⁴ דליתני אלא אם כן הרחיק מבורו¹⁵ ששה¹⁶ טפחים:

For we are discussing his view, so therefore the גמרא can ask דליתני אא"כ הרחיק גמרא
six טפחים from his friend's בור.

Summary

Once we interpret מכותל to mean מכותל בורו and it teaches us that אסור לסמוך, it is understood that the גמרא cannot ask וליתני מבורו, since we would not know that אסור (טפחים six) but וליתני וכו' it may be possible to ask according to אביי.

Thinking it over

When תוספות writes טפחים מבורו ששה טפחים, does he mean that the משנה should state טפחים ו' (in which case it is not at all like גירסת רש"י), or does תוספות mean something different?¹⁷

¹⁴ אביי is the one who answered (according to one לשון) that מכותל בורו שנינו, and אביי maintains that לסמוך, so we do not need the מכותל בורו to teach us that אסור לסמוך (for according to אביי it is לסמוך); the גמרא therefore rightfully asks let it state that he has to distance six מבורו טפחים..

¹⁵ This means מחלל הבור.

¹⁶ This is not like גירסת רש"י in the משנה; of three טפחים. See 'Thinking it over'.

¹⁷ See מהר"ם ומהרש"א.